

תפילה (51)

תפילה עבודה שבלב

"ולעבדו בכל לבבכם", איזו היא עבודה שהיא בלב, הוי אומר זו תפילה (תענית ב.). "ועבדתם את ה' אלוהיכם" זו קריאת שמע ותפילה (בבא קמא צב.). הנה ממה שקראו חז"ל לתפילה 'עבודה שבלב', אנו למדים שכוונת הלב בתפילה אינה רק תנאי שיהא מוסיף ומצרף כוונה אל אמרי פיו, אלא שורש עבודה זו היא בלב, דהיינו לעמוד לפני המלך לבטא לפניו את מה שבלבו, לתנות שבחיו והילוליו, ולבקש מאתו את כל הדברים שנפשו חפצה בהם, וזה כל יסוד העבודה שבתפילה, לרכז מחשבתו ולשפוך את לבו בשיחתו נוכח פני ה' ואדרבה חלק הדיבור בפה בתפילה הוא אשר בא רק כתנאי והשלמה על רחשי הלב, כלומר שעצם ומהות התפילה הוא הבעת חפצו ומשאת נפשו שמקור תנועתם הוא ברגשי הלב, אולם לא סגי לפנות אל השי"ת במאוויי לב בלבד, אלא צריך שתהא המיית לבו עולה על גדותיה ופורצת החוצה, ותבוא לידי הבעה וביטוי באמרי פיו. וכן הוא מגדרי משפטי ההלכה הוא דלא סגי בהרהור הלב, ודברים שבלב אין די בהם בכדי לצאת ידי חובת תפילה, אלא צריך שהגיון לבו יבוא לידי גילוי בשפתיו. אך הדיבור משמש רק כצינור להעביר ולהוציא את השתוקקות הלב אל הביטוי בפועל. ולפי זה נמצא שתפילה בלי כוונה אין היא רק תפילה מחוסרת שלימות, אלא כל עיקרה ועבודתה של תפילה אין כאן. וכמו שכתב הרמב"ם כוונת הלב כיצד, כל תפילה שאינה בכוונה אינה תפילה, ואם התפלל בלא כוונה חוזר ומתפלל בכוונה, מצא דעתו משובשת ולבו טרוד אסור לו להתפלל, עד שתתיישב דעתו. כיצד היא הכוונה שיפנה את לבו מכל המחשבות, ויראה עצמו כאלו הוא עומד לפני השכינה לפיכך צריך לישב מעט קודם התפילה כדי לכוין את לבו ואחר כך יתפלל בנחת ובתחנונים.

המלקט

אין תפילה אתא מתוך שמחה

חז"ל מלמדים אותנו שאין השכינה שורה אלא מתוך שמחה. כאשר אדם ניגש לתפילה מתוך כובד, לחץ או עצבות, התפילה עלולה להישאר חיצונית בלבד. אבל כשאדם מתפלל מתוך שמחה, מתוך הכרה בזכות הגדולה לעמוד לפני הקב"ה ולדבר איתו, התפילה מקבלת עומק וחיות. בספר תהילים נאמר: "עבדו את ה' בשמחה, פאו לפניו בְּרִנָּה". דוד המלך מלמד אותנו שהתפילה אינה רק בקשה, אלא גם מפגש. וכמו שבמפגש עם אדם אהוב יש שמחה, כך גם בעמידה לפני ה'. השמחה בתפילה לא תלויה בכך שהכול מושלם בחיים, אלא בידיעה שה' שומע אותנו תמיד. אפילו אם

יש קושי, עצם הקשר והדיבור איתו הם מקור לשמחה. ולכן, לפני התפילה כדאי לעצור לרגע, לנשום, ולזכור: אני עומד עכשיו לפני מלך מלכי המלכים, ויש לי הזכות לדבר איתו. המחשבה הזו לבדה יכולה להכניס אור ושמחה לכל התפילה.

המלקט

הכינוי 'עבודה' בנוגע לתפילה

הכינוי 'עבודה' בנוגע לתפילה דורש התבוננות המתפלל עובד עבודה לתיקון עצמו והוא מחדיר אל לבו את האמיתות האלוהיות המחכימות והמעדנות את הלב. דבר זה כבר מוכח מעצם לשון 'התפלל'. תכלית התפילה היא לרומם את המחשבה, את הרגש ואת הרצון, כדי שאדם יהיה ראוי לקרבת ה' וה' ירצה בו. תכלית התפילה היא כתכלית הקרבן, שהרי אלו הם הדברים הנעשים על ידי המעשים הסמליים של הקרבן: ביטול דעתו ורצונו של האדם הסבור שהוא אדון לעצמו; קליטת הנפש בתחום הכח המנחה של מקדש התורה; שאיפת הנפש לפסגת המטרה המותווה על ידי התורה וההיצמדות לאותה מטרה; מסירת כל הכוחות הרוחניים והגופניים לאש-דת המזקקת והמחיה, כדי לפרנס את הקודש עלי אדמות ולעצב כל חומר ארצי לרצון ה'. כל הדברים האלה אמורים להיעשות על ידי דברי התפילה בליבנו פנימה. התפילה אינה הודאה ובקשה מבורא עולם שימלא משאלות ליבנו, התפילה היא עבודה פנימית, "עבודה לתיקון עצמו". כשיהודי קם בבוקר והולך לתפילה, הוא בעצם הולך לעבודה. יש עבודה שבאמצעותה מביאים פרנסה, ויש עבודה לתיקון עצמו. המתפלל מרים את המחשבה, הרגש והרצון. הרצון הוא הכח הפנימי ביותר שמחיה את האדם, יותר מהרגש והשכל. הרצון הוא הכח המניע, וכשאין רצון אין תנועה ולמעשה אין חיים. עצם העמידה לפני ה' בתפילה באה ממקום של ענוה והתבטלות לפני אדון הכל. איננו בעלי הבית על העולם, ריבוננו של עולם הוא החונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה, הוא המרפא ונותן ברכת טל או גשמים, הוא מצמיח קרן ישועה ובונה ירושלים וכו. עם כל עוצמת ההתפתחות המדעית והפתרונות המופלאים שניתנים במצבים שונים, אנו מבינים שבסופו של דבר אנו זקוקים לסייעתא דשמיא על כל צעד ושעל. עבודת התפילה היא בראש ובראשונה ההבנה שאנו 'עבדי ה''

הרש"ר הירש בפרשת עקב

עבד ניכר בשני דברים מרכזיים

"ולעבדו בכל לבבכם", אמרו חז"ל: איזו עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפילה, וצריך להבין מדוע נקרא

התפילה עבודה שבלב ולפי פשוטו הוא שצריך להתפלל ככל לבו. הנה נראה העבד אצל אדוניו ניכר עבודתו על ב' אופנים, היינו האחד ניכר, מה שהוא עושה מלאכת הבעל הבית. ועוד אופן שני, ניכר עבודתו מה שהוא מצטייך אל הבעל הבית בכל צרכיו, היינו, שגם אפילו אם יהיה הדין דיכול הבעל הבית לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך, אבל מצד הרחמנות והיושר צריך ליתן לו לחם לאכול ובגד ללבוש, ואם כן גם בזה, מה שהוא מבקש צרכיו מאדוניו, ניכר עבודתו, אבל הוא עבדות מקובלת ובפרט ברב כזה שיאמר לעבדו, אם תבוא ותבקש ממני כל צרכיך, עבור זאת (בעצמו) אשלם לך (שכר), בוודאי שיהיה העבד מרוצה מעבודתו (כזאת). וזהו מה שאמר: איזו עבודה שהיא בלב, פירוש עבודה כזו שגם הלב חומד ומסכים לעשות, על כן זו תפילה, שהוא מבקש מה' יתברך שיזמין לו צרכיו, ועל זה בעצמו ה' יתברך קובע לו שכר, בוודאי שהוא עושה זה בכל לבו. ה'עבדות' מתאפיינת בשני דברים מרכזיים: א) העבד עושה מה שאומר לו האדון לעשות. ב) העבד תלוי באדון וזקוק לו. עובד ה' צריך להיות כ'עבד' בשני הדברים, גם בהקפדה על שמירת מצוות ה' כעבד העושה כל מה שאומר לו אדונו לעשות, וגם בהרגשה שכל חייו תלויים בחסד ה' עליו

"מהרי"ל דיסקין בספרו על התורה"

תפילה, תרופת פלא לכל החוליים

אף על פי שהתפילה מצוה ממצוות התורה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל בספרי 'ולעבדו בכל לבבכם', זו תפילה, ואמרו גם כן: הוי זהיר במצוה קלה כמצוה חמורה, שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות, לא מפני זה נאמר שיהיה מתן שכרן של מצוות שווה, ושלא תהיה אחת מהן גדולת הערך וגדולת השכר יותר מאחרת. ועל כן אני אומר שמצוות התפילה עם היותה אחת ממצוות התורה וראוי שיקובל עליה שכר כולל כעל כל אחת מהן, הנה מצד עצמה יש לה יתרון גדול על כל אחת מהן, וזה שכל מצוה מצד עצמה תיתן שכר מיוחד, כמו שתמצא בשלוח הקן 'למען ייטב לך והארכת ימים', ובצדקה 'למען יברוך ה' אלקיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידיך', ומצוות התפילה הסגולה המיוחדת אשר לה מצד עצמה הוא ענין כולל, שהיא תועיל לכל הדברים, שהרי נמצא אותה שתועיל לרפאות החולים, ותועיל להציל ממוות, ותועיל לפקוד עקרות, ותועיל לרעב, ותועיל למלחמה ואם כן התפילה היא כמו הצרי הכולל, שהוא מועיל לכל החוליים ולכל הארסים הן חם והן קר, ולא נמצא מצוה שתועיל לכל הדברים אלא התפילה. הלב הוא מקור החיים, וכשהלב בריא הגוף כולו בריא. התפילה היא הלב, ובלי הלב אין לנו קיום. התפילה היא החיבור והקישור שלנו לרבוננו של עולם, ובאמצעותה אנו נעשים עבדי ה' בכל לבבנו ובכל נפשנו

רבי יוסף אלכו בעל ספר העיקרים

הלכה: ברכות השחר

טוב ונכון אם יוכל האדם שלא לדבר דברים בטלים עם הקיצו, ותהיה תחילת דיבורו בעומדו משנתו במצוה, לברך ליוצר נשמתו, ברכות השחר וברכות התורה בתחלה, ואחר כך סדר התפלה. בברכת אלהי נשמה יש להפסיק מעט בין אלהי לנשמה, שלא ישמע שהנשמה היא [...]. , ברכת התורה צריך לזוהר בה מאד, שאסור לעסוק בדברי תורה עד שיברך ברכות התורה. וצריך לברך בין למקרא בין למשנה בין לתלמוד ופוסקים ובין למדרשי חז"ל .

פתגם: מילים של התפילה עולות לאט, אבל מגיעות רחוק מאוד
פתגם חסידי

תקירה: שליחות

המעשה הוא של השליח והמחשבה של המשלח, או שגם המחשבה הוא של השליח. (המידות לחקר ההלכה טז-ע: מחלוקת רמב"ם וטור בנשתטה המשלח)

ספר "קובץ יסודות וחקירות

סיפור: מלאכת גוי

מחבר הביא את ספרו לפני רבי איזיל חריף, לשם הסכמה. הזהר, אמר רבי איזיל, שלא תאבד את ספרך ברחוב. מה משמע? שאל המחבר ופניו נהרו. אך מיד חלפה ארשת הנהרה מעל פניו כאשר שמע את הסברו של רבי איזיל: יש לחשוש, שמא ימצאהו גוי מן השוק ויטעו, כי הוא חיבר ספר זה.

ספר "חד וחלק" חלק ב' (דף פ)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה: יוסף דוד בן ליאל, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זוויירה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלהן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוון אויזה. שלום בית: גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג'. זיווג הגון: שרה זסוון אנדרה בת דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה. הצלחה רבה בכל: נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזיל לאוני. לעילוי נשמת: קלוד שלמה בן ז'רמן רבקה, ראובן בן חנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, גיא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסטרייה כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרוזקה, אנדרה סעידו בן פורטונה מסעודה, קרול מזל ארסה בת גבי ורגונה, אברהם בן אסתר, יהודה יוסף בן רחל.

